

Nieuwe Nederlandse namen voor Belgische bijensoorten

Jens D'Haeseleer

Inleiding

Al 10 jaar timmert *Aculea* (B.) flink aan de weg om wilde bijen toegankelijk te maken bij het grote publiek in Vlaanderen. Verschillende zaken maakten deze taak gemakkelijker. Eerst en vooral is er de toenemende aandacht bij pers en publiek over de achteruitgang van insectendiversiteit in het algemeen en achteruitgang van bijen in het bijzonder. Daarnaast zorgden de publieksacties, het verschijnen van de veldgids en het toegankelijk worden van heel wat Nederlandstalige determinatietabellen ervoor dat de groep actieve bijenvrijwilligers kon blijven stijgen.

Nederlandse naamgeving

Een andere factor die deel uitmaakt van het succes is de Nederlandse naamgeving. Een 'Roodgatje' klinkt voor de gemiddelde persoon nu eenmaal sympathieker (en vooral toegankelijker) in de oren dan een '*Andrena haemorrhoa*'. Ook in het Franstalige gebied (Wallonië, Luxemburg en Frankrijk) zijn ze zich hier van bewust. Zo kwam prof. dr. Pierre Rasmont in 2017 met een lijst van Franse namen voor de 2000 Europese soorten op de proppen. Door meteen op Europese schaal te werken werden problemen bij de naamgeving in de toekomst vermeden. In het Nederlands werd de aanpak in het verleden beperkt tot de soorten die voorkomen in het Nederlandstalige gebied (Nederland en Vlaanderen). Doordat geen rekening gehouden werd met soorten die aan de grenzen van het taalgebied voorkomen ontstonden enkele problemen. Zo hebben we een 'Kleine klokjesbij' en een 'Zuidelijke klokjesbij', terwijl er elders in Europa nog meer kleine en zuidelijke klokjesbijensoorten voorkomen. Wanneer ook deze soorten, bijvoorbeeld door klimaatverandering, in de toekomst in ons taalgebied zouden voorkomen ontstaat een probleem. Daarom is het beter om meteen namen te bedenken voor zoveel mogelijk soorten in een zo groot mogelijk werkingsgebied.

Voorstel

In dit artikel doe ik een voorstel voor Nederlandse namen voor alle soorten die in België voorkomen of voorkwamen en in Nederland niet. Daarvoor baseer ik me op de soortenlijst van de eerste Belgische Rode Lijst die in de loop van dit jaar zal gepubliceerd

worden (Drossart *et al.*, in lit.). Nederlandse namen zijn gebaseerd op Duitse, Franse of Engelse namen, op de etymologische oorsprong van de wetenschappelijke naam, gerelateerd aan de ecologie of aan morfologische kenmerken van de soort. Bijkomende informatie rond ecologie, uiterlijk, etymologie van de wetenschappelijke naam, verspreiding en de Duitse namen werd gevonden in Scheuchl & Willner (2016), Smit (2018) en Westrich (2018). Voor de Franse namen heb ik me gebaseerd op de namenlijst van Rasmont *et al.* (2017).

Dankwoord

Dank aan Samuel De Rycke, David De Grave, Chantal Deschepper, Pieter Vanormelingen, Tim De Blanck, Menno Reemer, Jan Smit en Martijn Kos voor de suggesties.

Suggesties, onder meer voor een Nederlandse naam voor *Halictus simplex*, zijn meer dan welkom (jens.dhaeseleer@natuurpunt.be).

Bronnen

- Drossart *et al.*, in lit. Belgische Rode Lijst wilde bijen.
Rasmont, P., D. Genoud, S. Gadoum, M. Aubert, E. Dufrene, G. Le Goff, G. Mahé, D. Michez & P. Pauly, 2017. Hymenoptera Apoidea Gallica: liste des abeilles sauvages de Belgique, France, Luxembourg et Suisse. - Atlas Hymenoptera, Université de Mons, Mons, Belgium.
Scheuchl, E. & W. Willner, 2016. Taschenlexicon der Wildbienen Mitteleuropas. - Quelle & Meyer, 917 p.
Smit, J., 2018. Identification key to the European species of the bee genus *Nomada* SCOPOLI, 1770 (Hymenoptera: Apidae), including 23 new species. - Entomofauna. Monographie 3, 253 p.
Westrich, P., 2018. Die Wildbienen Deutschlands. - Ulmer Verlag. 824 p.

Tabel 1, op de volgende pagina's

Tabel 1: In deze tabel worden de voorstellen voor de Nederlandse naam van 41 bijensoorten opgenomen. Deze namen zijn gebaseerd op de wetenschappelijke naam, de Franse, Duitse of Engelse naam of ecologische informatie, het uiterlijk of een combinatie daarvan.

Wetenschappelijke naam	Voorstel Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Franse naam	Duitse naam	Engelse naam	Ecologie	Uiterlijk	Franse naam (Rasmont et al., 2017)	Duitse naam (via Rasmont et al., 2017)	Engelse naam (via Rasmont et al., 2017)
<i>Aglaopis tridentata</i> (Nylander, 1848)	Donkere tweetandbij			x			x	Dioxe tridenté	Dunkle Zweizahnbiene	
<i>Andrena anthrisci</i> Blüthgen, 1925	Kerveldwergzandbij	x	x	x		x		Micrandrène du Cerfeuil	Kerbel-Zwergsandbiene	
<i>Andrena chrysopus</i> Pérez, 1903	Aspergezandbij		x	x		x		Andrène de l'Asperge	Spargel-Sandbiene	
<i>Andrena cinerea</i> Brullé, 1832	Grauwe zandbij	x	x				x	Andrène cendrée		
<i>Andrena floricola</i> Eversmann, 1852	Mosterdwergzandbij		x	x		x		Micrandrène de la Moutarde	Senf-Zwergsandbiene	Chilterns Mini-miner
<i>Andrena limata</i> Smith, 1853	Roodbruine zandbij							Andrène limée	Schwarzhaarige Düstersandbiene	
<i>Andrena nana</i> (Kirby, 1802)	Mini-dwergzandbij	x	x				x	Micrandrène naine	Punktierte Zwergsandbiene	Barham Mini-miner
<i>Andrena potentillae</i> Panzer, 1809	Ganzerikzandbij	x	x	x		x		Andrène des potentilles	Rote Fingerkraut-Sandbiene	
<i>Bombus wurflenii</i> Radoszkowski, 1859	Ruige hommelmel		x				x	Bourdon hirsute	Bergwaldhummel	
<i>Ceratina cucurbitina</i> (Rossi, 1792)	Zwarte ertsbij			x			X	Ceratine commune	Schwarze Keulhornbiene	
<i>Coelioxys emarginatus</i> Förster, 1853	Gerande kegelbij	x	x	x			x	Célioxe bordé	Ausgerandete Kegelbiene	
<i>Colletes hylaeiformis</i> Eversmann, 1852	Kruisdistelzijdebij		x			x		Collète des Panicauts	Mannstreu-Seidenbiene	
<i>Dasypoda argentata</i> Panzer, 1809	Zilveren pluimvoetbij	x	x				x	Dasypode argentée des scabieuses	Skabiosen-Hosenbiene	
<i>Halictus simplex</i> Blüthgen, 1923	Gewone groefbij	x	x	x				Halicte commun	Gewöhnliche Furchenbiene	
<i>Heriades rubicola</i> Pérez, 1890	Braamtronkenbij	x	x	x		x		Hériade des ronces	Stängel-Löcherbiene	Small-headed Resin Bee
<i>Hoplitis mitis</i> (Nylander, 1852)	Klokjesmetselbij		x	x		x		Osmie brune des campanules	Glockenblumen-Felsenbiene	
<i>Hylaenus bifasciatus</i> (Jurine, 1807)	Tweebandmaskerbij	x	x	x			x	Hylée à deux bandes	Zweibindige Maskenbiene	
<i>Hylaenus kabri</i> Förster, 1871	Kahr's maskerbij	x	x	x				Hylée de Kahr	Kahrs Maskenbiene	
<i>Hylaenus nigrinus</i> (Fabricius, 1798)	Composietmaskerbij		x	x		x		Hylée de laTanaisie	Rainfarn-Maskenbiene	
<i>Hylaenus sinuatus</i> (Schenck, 1853)	Gegolfde maskerbij	x	x	x			x	Hylée sinué	Gebuchtete Maskenbiene	
<i>Lasioglossum breviventre</i> (Schenck, 1853)	Kortbuikgroefbij	x	x	x			x	Lasioglosse raccourci	Kurzbauch-Schmalbiene	
<i>Lasioglossum glabriusculum</i> (Morawitz, 1872)	Rimpelgroefbij						x	Lasioglosse tête carrée	Dickkopf-Schmalbiene	
<i>Lasioglossum interruptum</i> (Panzer, 1798)	Roodrandgroefbij		x	x			x	Lasioglosse noir-rouge	Schwarzrote Schmalbiene	
<i>Lasioglossum nigripes</i> (Lepeletier, 1841)	Zwartscheengroefbij	x	x	x			x	Lasioglosse pieds noirs	Schwarzbeinige Schmalbiene	

Wetenschappelijke naam	Voorstel Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Franse naam	Duitse naam	Engelse naam	Ecologie	Uiterlijk	Franse naam (Rasmont et al., 2017)	Duitse naam (via Rasmont et al., 2017)	Engelse naam (via Rasmont et al., 2017)
<i>Lasioglossum politum</i> (Schenck, 1853)	Glimmende groefbij	x	x	x			x	Lasioglosse poli	Polierte Schmalbiene	
<i>Lasioglossum puncticolle</i> (Morawitz, 1872)	Groefwanggroefbij			x	x		x	Lasioglosse joues ponctuées	Runzelwangige Schmalbiene	Ridge-cheeked Furrow Bee
<i>Lasioglossum subfasciatum</i> (Imhoff, 1832)	Blauwe groefbij		x	X			x	Lasioglosse reflets bleus	Blauschimmern- de Schmalbiene	
<i>Lasioglossum subhirtum</i> (Lepeletier, 1841)	Ruige groefbij	x	x	x			x	Lasioglosse hérissé	Struppige Schmalbiene	
<i>Megachile octosignata</i> Nylander, 1852	Achtvlekkige behangersbij	x	x	x			x	Mégachile huit- points	Achtvleck-Blatt- schneiderbiene	
<i>Melitta dimidiata</i> Morawitz, 1876	Esparcettedikpoot		x	x	x	x		Mélitte du Sainfoin	Esparsetten- Sägehornbiene	Sainfoin Bee
<i>Nomada castellana</i> Dusmet y Alonso, 1913	Castiliaanse wespbij	x	x	x				Nomade castillane	Kastilische Wespenbiene	Castell's Nomad Bee
<i>Nomada facilis</i> Schwarz, 1967	Composietwespbij					x		Nomade facile	Waldrand- Wespenbiene	
<i>Osmia andrenoides</i> Spinola, 1808	Rode slakkenhuisbij		x	x		x	x	Osmie rouge des caricoles	Rote Schnecken- hausbiene	
<i>Osmia brevicornis</i> (Fabricius, 1798)	Kruisbloemmetselbij		x	x		x		Osmie du Vélar	Schöterich- Mauerbiene	
<i>Osmia mustelina</i> Gerstäcker, 1869	Grote rotsmetselbij			x		x	x	Osmie belette	Östliche Felsen- Mauerbiene	
<i>Osmia pilicornis</i> Smith, 1846	Longkruidmetselbij		x	x		x		Osmie de la Pulmonaire	Lungenkraut- Mauerbiene	Fringe-horned Mason Bee
<i>Osmia rufobirta</i> Latreille, 1811	Rosse slakkenhuisbij	x	x	x		x	x	Osmie rousse des caricoles	Rothaarige Schneckenhaus- biene	
<i>Panurgus dentipes</i> Latreille, 1811	Heuphaakroetbij	x	x	x			x	Panurge pattes- dentées	Spitzzähnige Zottelbiene	
<i>Rhopitoides canus</i> (Eversmann, 1852)	Luzernegrauwbij	x	x	x		x		Rophite de la Luzerne	Luzerne- Graubiene	
<i>Seladonia subaurata</i> (Rossi, 1792)	Gouden bronsgroefbij	x	x	x	x		x	Halicte semi- doré		Golden Furrow Bee
<i>Stelis odontopyga</i> Noskiewicz, 1926	Slakkenhuistubebij		x	x		x		Stélis des caricoles	Schneckenhaus- Düsterbiene	